

DE VLUCHTELING

De vluchteling

Martinus Eisenga

© 2017 M. Eisenga / Uitgeverij U2pi

Titel: De vluchteling

Auteur: Martinus Eisenga

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag

Website uitgever: www.jouwboek.nl

ISBN: 978-90-8759-666-8

NUR: 300

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

De ontmoeting

Het is vochtig en wat mistig in het bos. Toch ben ik er gaan wandelen. Niet omdat ik daar nu zoveel zin in heb, maar het is een soort innerlijke drang om iets te vinden of te zoeken.

De bomen druipen en de hele atmosfeer komt min of meer overeen met mijn stemming.

Af en toe hoor ik een vogel wegvliegen of geritsel van dieren op de grond.

M'n kleren zijn wat nat geworden en m'n schoenen zitten onder de modder. Ook ben ik behoorlijk koud. Deze hele entourage komt goed overeen met mijn geestelijke gesteldheid. Ik voel me erg verloren en ben op de een of andere manier naar iets op zoek, maar weet niet wat.

De hele omgeving straalt iets mistroostigs uit en hoe verder ik in het bos doordring hoe erger dit wordt. Toch kan ik niet terug en wil dit eigenlijk ook niet.

Hoe verder ik kom, hoe onwerkelijker alles wordt. Zelfs de bomen lijken geen normale bomen meer te zijn, maar worden door mij als steeds vreemder en onwerkelijker waargenomen.

Toch ben ik niet bang, maar krijg wel steeds meer het gevoel buiten mezelf te staan en ergens naar op zoek te zijn wat buiten mijn normale ervaringswereld valt. Deze wat onheilspellende sfeer geeft me aan de ene kant een wat beklemmend gevoel, maar tegelijkertijd is er het idee dat er iets belangrijks staat te gebeuren.

Toch is dit niet helemaal de juiste omschrijving, want er hangt ook iets hoopvol in de lucht wat mij de drang geeft om steeds verder in deze onwerkelijke omgeving door te dringen.

Het pad waarop ik loop wordt steeds smaller en ik krijg het gevoel dat het paadje helemaal op gaat houden. En als ik dan toch door zal lopen zal ik waarschijnlijk verdwalen, maar dat geeft me geen gevoel van beklemming of onrust. Ik moet verder, hoe dan ook!

De bomen beginnen op een bepaald moment omvangrijker en hoger te worden. Het wordt ook wat lichter om me heen. Het pad wordt niet meer smaller, maar juist wat breder.

Dan zie ik voor me wat meer licht en blik bij een open plek in het bos te zijn aanbeland.

Als ik heimelijk tussen de bomen doorkijk, zie ik een man tegen een boom zitten.

Ik schrik niet, maar ben wel een beetje nieuwsgierig. Wat doet iemand hier midden in dit “vreemde” bos! Ik bedenk echter dat de man van mij hetzelfde zou kunnen denken.

Ik begin, nog steeds vanachter een dikke boom, de man gade te slaan. Het is een man van achter in de dertig met een Arabisch uiterlijk. Hij maakt een vermoeide, gedeprimeerde indruk en zit er wat verloren bij. Er gaat echter geen enkele dreiging van hem uit. Hij lijkt eerder hulp nodig te hebben. Ben ik daarom hier misschien verzeild geraakt om deze man te ontmoeten?

Ik wacht nog een poosje en besluit dan tevoorschijn

te komen. De man heft langzaam z'n gezicht naar me op en kijkt me aan. Hij heeft droevige ogen en lijkt helemaal niet te schrikken van mijn verschijning. Ook ik weet dat ik de man niet hoeft te vrezen. Hij staat op en ik stel me aan hem voor. Hij stelt zich voor als "De Vluchteling". Dit vind ik wel een wat "vreemde" naam, maar anderzijds past deze naam erg goed bij deze wat onwezenlijke omgeving.

Dan gaan de man en ik op de bosgrond zitten en begin ik een praatje. Hij is niet erg spraakzaam en blijft me wat droevig aankijken. Ook zie ik dat de man gebroken, starende ogen heeft. Er is iets met hem gebeurd, dat voel je.

Na een tijdje komt de man wat los en op den duur vertelt hij aan een stuk door. Daarvoor ben ik dus hier. Ik moet naar het verhaal van de man luisteren en hem als het kan verder helpen. Hij vertelt me z'n hele levensverhaal!

Het verhaal van De Vluchteling

De man begint eerst kalm en op den duur steeds emotioneler te vertellen.

“Ik kom uit een ver land. Het was een prachtig land en de stad waar ik ben geboren, en altijd ben blijven wonen, was ronduit een heerlijke woonplaats. Er waren prachtige moskeeën, schitterende kerken en mooie pleinen. Ook waren er grote soeks en een mooie historische citadel. Het klimaat was er zeer aangenaam en in mijn herinnering schijnt de zon er altijd en zijn er overal mooie bloemen en struiken.

Mijn ouders kwamen uit de gegoede middenklasse en armoede heb ik daarom nooit gekend. Ik was enig kind en we vormden een harmonieus gezin. M’n vader was ambtenaar en had een mooie carrière opgebouwd. M’n moeder werkte als verpleegkundige in het ziekenhuis.

We waren christenen en gingen geregeld naar een dienst in een prachtige kerk. Als ik m’n ogen sluit zie ik het prachtige interieur van de kerk voor me en ruik ik de wierook. Vooral de liturgische handelingen en symbolen boeiden me erg, maar ook de verhalen uit de Bijbel vond ik erg mooi. Of ik het allemaal begreep, durf ik niet met zekerheid te stellen, maar ik had wel het gevoel dat alles goed was, en zou blijven!

We werden als christenen nooit achtergesteld en het kwam ook helemaal niet in mijn gedachten voor, dat

er zoiets bestond.

Ik kan me nog herinneren als de dag van gisteren dat ik in het weekend altijd met m'n ouders meeking naar de soek. De soek maakte altijd een verpletterende indruk op mij en vooral de kramen met specerijen hadden mijn belangstelling. De geur alleen al prikkelde mijn fantasie op een manier die mij deed duizelen. Soms deed ik dan mijn ogen dicht en fantaseerde over exotische landen en steden. Mijn vader moest soms erg lachen als ik dan ergens tegenaan botste en zei dat ik m'n ogen dan maar open moest houden.

Mijn vader was een vriendelijke, behulpzame man die graag mocht lezen en in de tuin werken.

Mijn moeder was een warme vrouw die echter wel van wanten wist en mij gelukkig nooit heeft verwend."

De man raakt nu geëmotioneerd en kan niet meer uit z'n woorden komen. Ik zie hem tegen z'n tranen vechten en geef hem een bemoedigend schouderklopje. Dan vermant de man zich en gaat verder met z'n verhaal.

"Ook op school had ik nooit problemen", zegt de man, "en was er eigenlijk erg gelukkig. Vooral taal en geschiedenis hadden mijn belangstelling en naast Arabisch heb ik ook Engels geleerd en zelfs nog een beetje Frans.

Op religieus gebied waren er nooit spanningen, althans daar heb ik niks van gemerkt.

Ook op politiek terrein heb ik eigenlijk nooit iets gevoeld. Wel hoorde je soms iets over geheime diensten en martelingen, maar dit zou zich dan in de

hoofdstad afspelen. Wij vernamen nooit iets van deze dingen en het speelde voor ons dan ook geen enkele rol. Ook waren mijn ouders totaal niet politiek geïnteresseerd. Het kan echter wel zijn dat dit uit zelfbescherming ging, maar dat is mij nooit opgevallen. Dus misschien hadden ze ook echt wel geen belangstelling voor politiek. Er werd dan ook nooit over politiek gesproken. En als het al een keer over de president ging, was het zeer respectvol.

Ook cultureel voelden wij ons erg thuis in onze omgeving en hebben altijd gemeend dat de beschaving in het gebied van de Vruchtbare Halvemaan helemaal bij ons paste.

Ik was er zelfs trots op te zijn geboren in dit deel van de wereld waar de bakermat van de beschaving lag. Nooit heb ik dan ook begrepen dat het Westen zich superieur aan ons voelde. Toen er bij ons al landbouw was en er steden met indrukwekkende ziggoerats werden gebouwd, was er in het Westen nog geen enkele beschaving te bespeuren. Toch is dit natuurlijk ook weer een beetje een vooroordeel en voelen we ons door dit Westen misschien wat “bedreigd”.

Mijn belangstelling ging echter grotendeels richting Oosten en ik zag de karavanen al trekken naar exotische steden en landen.

Na de middelbare school volgde ik een opleiding commerciële economie.

Ik kreeg daarna een baan bij een im- en export maatschappij van fruit. Ik had het hier prima naar m'n zin en kwam voor m'n werk geregeld in havensteden aan de Middellandse Zee. Dit was wel niet het Oosten,

maar de mediterrane wereld bleek ook erg boeiend te zijn.

Ik had ondertussen ook een vriendin gekregen en ben op m'n tweeëntwintigste getrouwd. M'n vrouw werkte als verkoopster in een groot warenhuis. Doordat we beiden een behoorlijk goed betaalde baan hadden, konden we ons een mooi appartement veroorloven.

We waren een zeer gelukkig paar, en toen we ook nog twee prachtige dochters kregen, was ons leven bijna perfect te noemen.

Als ik soms met m'n vrouw en de kinderen boodschappen deed in de soek en we daarna op een zonovergoten plein koffie dronken, had ik soms het gevoel dat ons geluk te groot was. Dit kon niet altijd zo blijven.

Ook mijn schoonouders waren prettige mensen. Het waren eveneens christenen en hun voorouders hadden, net als die van mij, al eeuwen in deze streek gewoond.

We hadden eigenlijk helemaal geen idee dat we hier niet thuishoorden of bedreigd zouden kunnen worden.

Dit ging zo tien jaar verder en er was eigenlijk geen vuiltje aan de lucht. Onze dochters deden het goed op school en we bleven een erg gelukkige familie.

Misschien werden we wel wat oppervlakkiger in onze religieuze beleving. Het ging immers erg goed met ons en onbewust ga je dan toch een beetje denken dat je het zelf wel kunt en verdwijnt God wat uit beeld. Niet dat we niet meer naar de kerkelijke erediensten gingen, maar we ervoeren het meer als een gewoonte

dan als een diepe persoonlijke behoefte.

Wat is het toch vreemd dat als alles je meezit in het leven de lijdende Christus steeds meer op de achtergrond geraakt. Het was zelfs zo dat ik in de kerk de afbeelding van Christus Pantocrator vaak zat te bewonderen en die van de lijdende Christus een beetje meewarig bekeek.

Dit is misschien een beetje overdreven voorgesteld, maar ik wil er maar mee zeggen dat je eigenlijk pas echt leert bidden en geloven als je ontdekt dat je totaal van God afhankelijk bent en zelf eigenlijk niets kunt. Als je echt tot de diepste kern van het leven wilt doordringen, ontdek je pas hoe betrekkelijk het materiële geluk eigenlijk is en dat de echte existentie wel even iets anders is.

Ik raak een beetje op de religieuze en filosofische toer, omdat ik het verhaal dat gaat komen eigenlijk wat voor me uit probeer te schuiven”.

De Vluchteling krijgt nu een wat introverte blik in z'n ogen en blijft een hele tijd zwijgend voor zich uit zitten staren. Ook ik zwijg en laat de man rustig z'n emoties verwerken, want ik zie dat hij het even heel moeilijk heeft.

Na ongeveer een kwartier leg ik een hand op z'n schouder. De man schrikt alsof hij plotseling wakker wordt gemaakt. Hij kijkt mij verschrikt en bevreemd aan en pas na enkele ogenblikken komt er een blik van herkenning en een vage, droevige glimlach.

“Ik moest even tot mezelf komen en ook de omgeving kwam mij vreemd voor”, zegt de man.

Ik vraag of we een eindje verder zullen lopen. De Vluchteling knikt bevestigend. Dan lopen we aan de andere kant van de open plek het bos weer in. Het is er nog steeds behoorlijk mistig en mistroostig. Ook ik voel me gedeprimeerd en weet eigenlijk niet waar ik ben.

Na een poosje begint de man weer te praten en gaat verder met z'n verhaal.

“Er zaten veranderingen aan te komen in ons deel van de wereld”, zegt de man.

“Wij hadden eerst amper door wat er aan de hand was, omdat we als christelijke minderheid wars waren van politiek. We wisten dat we solidair met de regering moesten zijn om bestaansrecht te hebben. We werden dan ook volkomen getolereerd door de president, omdat we hem steunden en hij daarom ons weer steunde. Toch hadden we niet het gevoel dat andere religieuze en sociale groeperingen ons niet accepteerden. Maar misschien voelden we de onderhuidse spanningen niet, omdat we als dociele, apolitieke minderheid een beetje ontzien werden door de regering.

Het was de zogenaamde “Arabische Lente” die was begonnen. Dit leek eerst allemaal niet zo ernstig en misschien wel goed, want ook wij ontdekten dat de regering eigenlijk niet zo verdraagzaam was, maar juist erg repressief. Alleen wij hadden dat nooit goed doorgehad en onze getolereerde positie als min of meer

vanzelfsprekend beschouwd. Daar kwam nu echter ras een eind aan, al bleven we de regering steunen. Maar dit laatste was eigenlijk uit overlevingsdrang.

Door deze hele situatie kwam er in ons land niet meer vrijheid maar zijn we in een bloedige burgeroorlog verzeild geraakt. Wat de gevolgen van dit alles voor mijn gezin en onze familie waren, zal ik proberen te beschrijven.

Het begon er mee dat we op volkomen willekeurige momenten schotenwisselingen hoorden en er soms vliegtuigen overkwamen die bommen afwierpen.

Ook kwamen we geregeld gewapende mannen tegen op straat.

We begonnen ons wat onzeker te voelen, maar hadden toch nog het idee dat dit alles van korte duur zou zijn. Ook ging ik gewoon door met m'n werk. Toch duurde het niet lang of de situatie werd steeds grimmiger.

We woonden in een wijk die door de regering onder controle werd gehouden. We vonden dit ook vanzelfsprekend, want we waren immers altijd regeringsgezind geweest.

Toch werd het steeds moeilijker en onveiliger om buiten onze wijk te komen, want daar waren voortdurend gewapende "rebellens" in actie. Toch durfden we in het begin nog wel buiten onze wijk te komen. De situatie verergerde echter zienderogen en al spoedig werden we geconfronteerd met kapotgeschoten huizen, stroom- en wateruitval en gebrekkige voedselvoorziening.

Ook kon ik niet meer naar m'n werk, en na een tijdje m'n vrouw ook niet meer.

Wij hadden de situatie echter nog steeds niet goed ingeschat en dachten met onze gebruikelijke apolitieke houding ons er wel doorheen te slaan. Ook meenden we dat de regering op korte termijn de situatie wel weer onder controle zou krijgen en we onze oude manier van leven weer zouden kunnen voortzetten.

Niets was echter minder waar. Onze eerste grote schrik was toen we dode strijders en regeringssoldaten op straat zagen liggen. Ook begonnen er burgerslachtoffers te vallen.

We probeerden onze dochters zo lang mogelijk naar school te laten gaan, maar ook hier kwam al spoedig een einde aan.

Daar zaten we dan in ons appartement zonder stroom, water en voldoende voedsel. Voor ons gevoel was dit al een erg vervelende situatie, maar we beseften toen nog niet dat dit nog totaal niets voorstelde bij wat nog zou komen.

Ook hadden we nog niet door dat wederzijdse verdraagzaamheid en respect van de diverse religieuze en politieke groeperingen totaal uit beeld begonnen te raken. Er waren zich huiveringwekkende wederzijdse haatgevoelens aan het ontwikkelen die er vroeger volgens mij niet waren. Wat was ik op dit terrein toch altijd naïef geweest! Wel weet ik nog steeds niet of dit een goede of een slechte eigenschap is, maar toentertijd geloofde ik echt nog in de mogelijkheid van het vreedzaam naast en met elkaar kunnen leven van diverse religieuze en etnische groeperingen binnen een staatsverband.

Ik had me eerlijk gezegd nooit echt met deze “problematiek” beziggehouden en werd er dan ook volkomen door overdonderd.

Mijn eerste vervelende ervaring op dit terrein deed ik op toen ik buiten onze wijk had geprobeerd voedsel te kopen. Wel had ik een winkel gevonden, maar men wilde of durfde mij eigenlijk niets verkopen en ik meende zelfs een klant “christenhond” te horen fluisteren.

De winkelier verkocht me gelukkig nog een brood en fluisterde tijdens het afrekenen dat ik voorzichtig moest zijn en beter niet weer kon komen. Toen ik weer buiten kwam, zag ik een groep gewapende mannen aankomen. Ik probeerde nog een steegje in te duiken, maar ze hadden me al gezien en kwamen luid lachend op me af. Ze begonnen me met hun geweerkolven te slaan en hadden daarbij de grootste pret. Ik hield mijn brood stevig vast en verloor het gelukkig niet. Na een poosje hielden ze op en lieten me gaan. Ik besepte amper dat ik aan een groot gevaar was ontkomen. Ze hadden me ook dood kunnen slaan. Ik had nog niet door dat ik er erg goed vanaf was gekomen en had al medelijden met mezelf om een paar gekneusde ribben. Ik kwam gelukkig weer veilig thuis, maar had m’n lesje toch wel geleerd. Je kon niet zomaar buiten je eigen wijk komen. Met andersdenkenden kreeg je dus waarschijnlijk problemen.

Ook was er steeds vaker luchtalarm en het geluid van loeiende sirenes van ambulances werd een “normaal” verschijnsel.

Ons appartementencomplex was gelukkig nog on-

beschadigd en soms was er zelfs nog elektriciteit en stromend water. Ook aan deze nog beperkt ongemakkelijke situatie zou echter spoedig een einde komen.

Verder leerden we als gezin ook hoe moeilijk het is om in een gespannen situatie op elkaars lip te zitten. Als je niet oppast ga je in plaats van solidair te zijn, ruzie met elkaar maken. Gelukkig had mijn vrouw een zeer zachtmoedig karakter en wist ze mij en onze dochters steeds weer te motiveren tot rust en vertrouwen. Als het er echt op aan kwam was ik de meest ongedurige persoon van ons hele gezin. Hier heb ik nu erge spijt van.”

De Vluchteling raakt nu weer geëmotioneerd en ik duw hem voorzichtig in de richting van een omgewaaide boom. Daar gaan we op zitten en staren beiden wat voor ons uit.

Ik hoor een krassende kraai en in combinatie met de vochtige, naargeestige omgeving doet mij dit huiveren. Er loopt een koude rilling over mijn rug en ik voel een bedrukte stemming zich van mij meester maken. Ik kan namelijk uit de manier van vertellen van de man opmaken dat dit alles nog maar de opmaat is tot iets heel ernstigs.

De Vluchteling is helemaal in zichzelf gekeerd geraakt en ik durf hem ook niet aan te spreken. Ik laat hem daarom eerst maar met rust.

Na een poosje gaat De Vluchteling een beetje rechtop zitten en stelt voor weer verder te lopen. Ik ben allang

blij dat de man weer een beetje tot leven komt. Als we weer verder lopen, gaat de man door met zijn verhaal. Van de omgeving merken we amper iets, omdat we totaal opgaan in zijn verhaal.

“We werden steeds meer op onszelf teruggeworpen,” zegt de man. “We hadden weinig contact meer met onze omgeving. De mensen kwamen eigenlijk alleen maar meer op straat om te proberen wat voedsel te krijgen. Ook ik ging er af en toe op uit om iets te regelen. Het verkrijgen van voldoende levensmiddelen was erg moeilijk en op straat was het erg gevaarlijk. Je zou zomaar door een verdwaalde kogel kunnen worden getroffen of onder instortende gebouwen terecht komen. Ook was het zeer wel mogelijk dat je vijandige strijders tegen het lijf zou lopen en regeringstroepen waren niet altijd te vertrouwen. Toch ging ik er geregeld op uit en wist nog steeds voldoende levensmiddelen te verkrijgen.

Op den duur lette je niet meer zo op het gevaar en werd je overmoediger.

Gelukkig was ons appartement nog onbeschadigd en dat was al heel wat. Soms was er zelfs even stromend water en elektriciteit. Als alles goed gaat in je leven is het bijna niet voor te stellen hoe het is als je het toilet niet door kunt trekken vanwege gebrek aan water. Ook wij raakten erg gedeprimeerd van de slechte hygiënische omstandigheden, maar mochten volgens mijn vrouw niet teveel klagen als we onze situatie vergeleken met die van mensen die hun huis waren kwijtgeraakt. Zij was vooral de persoon in ons gezin

die de moed erin hield en onze dochters en mij steeds wist op te peppen.

Ik had weleens iets gelezen over Joodse getto's in de Tweede Wereldoorlog, maar had me er nooit echt iets bij voor kunnen stellen. Nu begon ik in te zien dat onze situatie wel wat leek op de situatie in een getto. Ook wij konden eigenlijk nergens heen en voelden ons van alle kanten bedreigd. Toch wisten we ons nog redelijk te handhaven.

We gingen ons wel steeds meer verdiepen in het christelijk geloof en ik las geregeld in de Bijbel. Iets wat ik eerder eigenlijk amper gedaan had. Het hele leven was iets vanzelfsprekends geweest. Dit was nu wel even anders geworden. We werden ons in alles bewust van het feit dat we eigenlijk niets in de hand hadden. Ook denken over de dood ging ons meer bezighouden.

Mijn vrouw was hier in het verleden meer mee bezig geweest dan ik en had een redelijk duidelijke voorstelling van het verlost zijn in Christus. Toch had zij ook moeite met de voorstelling van een liefhebbende God en een leven in een hiernamaals. We hadden het altijd min of meer als iets vanzelfsprekends gezien en meer op de vorm gelet dan op de wezenlijke inhoud. Onbewust hadden we altijd gedacht, dat als er iets na dit leven zou komen, het met ons ook wel goed zou gaan. Maar we waren er eigenlijk nooit zo mee bezig, want ons leven liep immers op rolletjes en er was geen vuiltje aan de lucht.

Waarom waren we in deze situatie verzeild geraakt en wat had het in vredesnaam voor zin?